

Nâng cao ý thức chính trị của sinh viên ở các trường đại học cao đẳng ở Việt Nam trong bối cảnh hiện nay

Nguyễn Khánh Ly*, Hoàng Thị Trang**

*ThS. Trường Đại học Kinh tế Nghệ An,

**ThS. Trường Cao đẳng Lý Tự Trọng, Thành phố Hồ Chí Minh

Received: 19/5/2024; Accepted: 24/5/2024; Published: 29/5/2024

Abstract: Political consciousness is one of the forms of social consciousness, playing a very important role, contributing to promoting the initiative, creativity and positive political action of students. Today, the explosion of the fourth industrial revolution, the process of globalization and international integration has had a strong impact (positive and negative) on people's awareness, thinking and political stance. student; on beliefs, emotions, and political motivations, leading to changes in students' political behavior. Therefore, the issue of raising political awareness for students, contributing to consolidating political ideology, training political courage, and educating revolutionary ideals is an urgent and relevant issue. of both theoretical and practical value today.

Keywords: Political awareness, students, improvement

1. Đặt vấn đề

Dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam, việc tăng cường giáo dục ý thức chính trị cho SV đã trở thành nhiệm vụ thường xuyên và liên tục. Các trường cao đẳng, đại học với tư cách là những chủ thể giáo dục, đào tạo, đã và đang triển khai có hiệu quả những giải pháp góp phần từng bước nâng cao ý thức chính trị của SV.

SV là lực lượng nòng cốt của sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội, là bộ phận thanh niên ưu tú, có lòng yêu nước nồng nàn, yêu chủ nghĩa xã hội, có trách nhiệm với Tổ quốc, giàu tri thức, năng động, sáng tạo, có khả năng thích ứng, có khát vọng vươn lên. Thế hệ thanh niên, SV là những chủ thể chính trị, ý thức chính trị của họ là sự nhận thức của mỗi cá nhân về chủ nghĩa Mác - Lê-nin, tư tưởng Hồ Chí Minh, chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, những vấn đề chính trị trong nước và quốc tế.

Ý thức chính trị của SV là một trong những nhân tố tinh thần, có sức mạnh góp phần giúp SV vượt qua khó khăn của cuộc sống và cảnh giác trước những âm mưu phá hoại của kẻ thù, bảo vệ lý tưởng cao đẹp; đồng thời, khơi dậy lòng tự hào, niềm tin, ý chí, bản lĩnh kiên cường của con người xã hội chủ nghĩa, đáp ứng yêu cầu của sự nghiệp xây dựng và đổi mới đất nước hiện nay.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Sự cần thiết nâng cao ý thức chính trị của sinh viên các trường đại học, cao đẳng ở Việt Nam hiện

nay

Trong bối cảnh Việt Nam hiện nay, khi sự nghiệp đổi mới nước ta ngày càng đi vào chiều sâu, những chuyển biến trên thế giới ngày càng lớn, những vấn đề mới đặt ra trong đời sống xã hội ngày càng nhiều, bên cạnh những thuận lợi cho quá trình phát triển kinh tế xã hội, cũng đặt ra nhiều khó khăn, thách thức cho sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc. Tác động từ mặt trái này làm cho một số SV có những biểu hiện “lệch chuẩn” trong lối sống, sa vào lối sống “ảo”, thực dụng, buông thả, vô cảm, vô trách nhiệm, dẫn đến bi quan, chán nản, mất niềm tin khi gặp phải khó khăn trong cuộc sống. Những mặt trái ấy được các thế lực thù địch lợi dụng, cài cắm những thông tin thiếu lành mạnh nhằm phá hoại tư tưởng, chính trị và kinh tế - xã hội, đồng thời tác động chuyển hóa tư tưởng, chính trị của cán bộ, đảng viên và nhân dân, tác động mạnh mẽ đến ý thức chính trị, lối sống của SV. Thực trạng công tác giáo dục chính trị, tư tưởng cho SV hiện nay cũng đang còn nhiều tồn tại, hạn chế, đặc biệt là công tác giáo dục chính trị cho SV còn thiếu chủ động, nhạy bén, nội dung giáo dục chậm đổi mới, thông tin không được cập nhật kịp thời; phương pháp giáo dục một số trường còn đơn giản, cứng nhắc,...

Từ thực tế đó, việc nâng cao ý thức chính trị cho SV chính là vấn đề đặt ra rất cấp thiết, qua đó, góp phần hình thành lớp SV có bản lĩnh chính trị vững vàng, tri thức phong phú, ứng xử văn minh, khoẻ về thể chất và tinh thần, có kỹ năng thực hành xã hội

phù hợp với yêu cầu về thể chất và tinh thần, có kỹ năng thực hành xã hội phù hợp với yêu cầu của thời đại khoa học công nghệ và chuyển đổi số, hướng đến các tiêu chí năng lực của công dân toàn cầu.

SV là những người trẻ, năng động, tri thức, nhạy bén với các vấn đề chính trị - xã hội, dễ dàng tiếp thu cái mới. Họ là trung tâm chiến lược của nhân tố con người, là lực lượng quyết định sự thành bại của cách mạng, sự phát triển của đất nước và giữ vững định hướng xã hội chủ nghĩa. Cho nên, vấn đề quan trọng không chỉ là đào tạo cho các em có trình độ chuyên môn mà còn phải trang bị cho họ có một nền tảng ý thức chính trị vững vàng, không dao động trước những biến thiên của xã hội, có định hướng đúng đắn trong suy nghĩ và hành động vì mục tiêu xã hội đặt ra.

Với tinh thần hành động, “SV Việt Nam, Vững bản sắc - Giàu khát vọng - Kiến tạo tương lai - Dựng xây đất nước”, Hội SV Việt Nam lần thứ XI năm 2023 hướng đến mục tiêu “khơi dậy mạnh mẽ trong SV Việt Nam khát vọng phát triển đất nước giàu mạnh, phồn vinh, văn minh, hạnh phúc; khẳng định niềm tin của SV đối với Đảng, Nhà nước, chế độ xã hội chủ nghĩa” (Trung ương Hội SV Việt Nam, 2023). Trong Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng Cộng sản Việt Nam cũng đã khẳng định: “Tăng cường giáo dục thế hệ trẻ về lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống văn hóa, nâng cao lòng yêu nước, tự hào dân tộc, nuôi dưỡng ước mơ, hoài bão, khát vọng vươn lên; nêu cao tinh thần trách nhiệm đối với đất nước, với xã hội” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021). Để thực hiện nhiệm vụ đó, bản thân SV phải không ngừng phấn đấu trong học tập và rèn luyện, tích cực có những đóng góp cụ thể và tích cực tham gia vào các hoạt động chính trị - xã hội. Đồng thời, cần xây dựng thế hệ SV Việt Nam giàu lòng yêu nước, có tri thức, kỹ năng, đáp ứng đòi hỏi của thực tiễn và đặc biệt là phải có bản lĩnh chính trị vững trong mọi tình huống và hoàn cảnh. Nâng cao ý thức chính trị là yêu cầu và nhiệm vụ quan trọng của SV hiện nay trong bối cảnh Đảng, Nhà nước và toàn xã hội đang đẩy mạnh giáo dục tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống cho thế hệ trẻ.

Bối cảnh toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế sâu rộng hiện nay vừa tạo ra nhiều cơ hội mới, vừa đặt ra những yêu cầu cao hơn đối với SV cả về ý thức chính trị, đạo đức, lối sống và trình độ học vấn. Tuy nhiên, các tệ nạn xã hội, các hiện tượng như tham nhũng, chạy chức, quyền, suy thoái về chính trị, đạo đức, lối sống trong xã hội... đã ảnh hưởng tiêu cực

đến quá trình phát triển ý thức chính trị, niềm tin của SV vào bản chất của chế độ. Hiện nay, các thế lực thù địch trong và ngoài nước như “Dân làm báo”, “Quan làm báo”,... liên tục xuyên tạc, nói xấu chủ nghĩa Mác – Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, vai trò lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam... Chúng lợi dụng chiêu bài phản biện xã hội, đấu tranh chống tiêu cực, tham nhũng,... để đăng tải thông tin sai lệch, kích động tâm lý hoài nghi, chống đối, tạo nhận thức lệch lạc, gây hoang mang, dao động trong nhân dân, trong thanh niên, SV. Do đó, nhiệm vụ giữ vững bản lĩnh chính trị, nhân cách, đạo đức, lối sống vững vàng của SV càng có ý nghĩa quan trọng.

Tóm lại, việc nâng cao ý thức chính trị, tăng cường rèn luyện bản lĩnh chính trị của SV ở các trường đại học hiện nay là việc làm quan trọng, được Đảng và Nhà nước quan tâm cụ thể hóa qua các Nghị quyết, văn kiện. Khẳng định, tính cấp thiết của vấn đề bản lĩnh chính trị cho SV để khắc phục những hạn chế, lệch chuẩn, giúp thế hệ SV có được bản lĩnh chính trị, lập trường, tư tưởng vững vàng trước những nguy cơ, thủ đoạn ngày càng tinh vi của các thế lực thù địch hiện nay.

2.2. Một số giải pháp nâng cao ý thức chính trị của sinh viên các trường đại học, cao đẳng ở Việt Nam hiện nay

2.2.1. Đẩy mạnh công tác giáo dục lý luận chính trị cho SV trong các trường đại học, cao đẳng

Cần tiếp tục nâng cao nhận thức và tầm quan trọng của công tác giáo dục chính trị, tư tưởng, đạo đức cho SV. Trong hoạt động giáo dục, cần nhận thức vai trò đặc biệt quan trọng của công tác giáo dục chính trị, tư tưởng, đạo đức cho SV bằng cách nhất quán các yêu cầu, nhiệm vụ, mục tiêu, nội dung trong các giáo trình, tài liệu và bài giảng; giáo dục chính trị tư tưởng cho SV cần thúc đẩy việc hiểu biết một cách sâu sắc, đúng đắn và toàn diện.

2.2.2. Phát huy vai trò trách nhiệm của các chủ thể đào tạo trong việc nâng cao ý thức chính trị cho SV

Từng bước đổi mới nội dung, chương trình, phương thức giáo dục chính trị, tư tưởng, đạo đức theo hướng thiết thực, hiện đại, định hướng dạy học kết hợp với các phương pháp tích cực. Bên cạnh đó, thường xuyên tổ chức những cuộc trò chuyện với các chuyên gia. Đây là một trong những hình thức khó có thể triển khai thường xuyên nhưng mang lại những hiệu quả rất tích cực, sẽ là nguồn cảm hứng và động lực to lớn để giúp cho SV hứng thú hơn trong việc rèn luyện bản lĩnh chính trị của mình.

2.2.3. Tăng cường công tác giáo dục truyền thống

dân tộc, phát huy tinh thần hiếu học cho SV

Coi trọng giáo dục truyền thống lịch sử, đạo đức, lối sống cho thế hệ trẻ. Có thể coi đây như một giải pháp bảo vệ Tổ quốc từ sớm, từ xa, từ khi nước chưa nguy, bắt nguồn từ giáo dục sự biết ơn và truyền thống uống nước nhớ nguồn của mỗi công dân trẻ. Đặc biệt quan tâm và chú trọng đến công tác phát triển đảng viên trong SV. Qua đó, truyền cảm hứng tinh thần của thế hệ đi trước cho thế hệ sau tiếp nối các giá trị truyền thống.

2.2.4. Đẩy mạnh giáo dục trách nhiệm, nghĩa vụ công dân cho SV

Hiến pháp 2013 - văn bản có giá trị pháp lý cao nhất của Nhà nước Việt Nam hiện nay khẳng định: “Công dân có nghĩa vụ trung thành với Tổ quốc; Bảo vệ Tổ quốc là nghĩa vụ thiêng liêng và quyền cao quý của công dân” (Quốc hội, 2013). Đây chính là cơ sở pháp lý quan trọng để tăng cường rèn luyện bản lĩnh chính trị cho SV trong giai đoạn hiện nay. Đó chính là những chất xúc tác và ảnh hưởng mạnh mẽ, hiệu quả hơn đến việc tăng cường bản lĩnh chính trị cho SV.

2.2.5. Tiếp tục đổi mới nội dung, chương trình, phương pháp giáo dục tư tưởng chính trị nói chung và giáo dục lịch sử nói riêng cho người học

Phải xây dựng và rèn luyện đội ngũ giảng viên vững chắc về lý luận chính trị. Đồng thời, đội ngũ này phải thật tâm huyết, yêu nghề, tuyệt đối trung thành, kiên định, có niềm tin, có kiến thức một cách sâu sắc, cập nhật, gắn với thực tiễn. Trong đó, chú trọng các phương pháp dạy học tích cực, lấy người học làm trung tâm, nhằm phát huy phẩm chất, năng lực, đặc biệt là bản lĩnh chính trị của SV.

2.2.6. Phát huy vai trò của các tổ chức chính trị - xã hội trong việc nâng cao ý thức chính trị cho SV

Các tổ chức chính trị - xã hội, đặc biệt là Đoàn thanh niên và Hội SV cần quan tâm đầu tư, xây dựng và phát triển các hoạt động, cuộc thi liên quan đến tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống cho SV, trong đó có cuộc vận động “Học tập, làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh”. Phối hợp với cơ quan, tổ chức chính trị - xã hội làm công tác chính trị tư tưởng nhằm bảo đảm những hoạt động, sân chơi bổ ích, thiết thực, hiệu quả. Đây là giải pháp trực quan, tác động sâu sắc tới nhận thức và hành động của thanh niên, SV trong giai đoạn hiện nay.

Ý thức chính trị của SV là nhân tố tổng hòa giữa niềm tin, tư tưởng, lập trường chính trị, giúp SV vững vàng, kiên định, quyết tâm vượt mọi thử thách

để thực hiện mục tiêu học tập, rèn luyện vì ngày mai lập nghiệp. Nâng cao ý thức chính trị cho SV sẽ góp phần giúp cho họ hiểu rõ hơn về tình yêu quê hương đất nước và ý thức trách nhiệm công dân của mình đối với sự nghiệp xây dựng, bảo vệ Tổ quốc Việt Nam XHCN trong bối cảnh toàn cầu hoá, hội nhập quốc tế hiện nay.

3. Kết luận

Dựa trên sự cần thiết của việc nâng cao ý thức chính trị của SV cho thấy tính tất yếu và khả thi của việc nâng cao ý thức chính trị cho SV. Những biện pháp được đề xuất ở trên, chỉ là bước đầu, về mặt định hướng, để tăng cường ý thức chính trị cho SV ở các trường đại học hiện nay. Chính vì vậy, cần tiếp tục được nghiên cứu, đề xuất và thực hiện hiệu quả các biện pháp để tạo môi trường thuận lợi, giải quyết những vấn đề đặt ra trong việc nâng cao ý thức chính trị của SV ở các trường đại học, cao đẳng hiện nay.

Tài liệu tham khảo

[1]. Ban Chấp hành Trung ương (2022), *Nghị quyết số 29-NQ/TW, ngày 17-11-2022. Hội nghị lần thứ sáu Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII “Về tiếp tục đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045”*. Truy xuất từ URL: [https://tulieuvankien.dangcongsan.vn/he-thong-van-ban/van-ban-cua-dang/ngghi-quyet-so-29-nqtw-ngay-17112022-hoi-nghi-lan-thu-sau-ban-chap-hanh-trung-uong-dang-khoa-xiii-ve-tiep-tuc-day-manh-cong-9018](https://tulieuvankien.dangcongsan.vn/he-thong-van-ban/van-ban-cua-dang/ngghi-quyet-so-29-nqtw-ngay-17112022-hoi-nghi-lan-thu-sau-ban-chap-hanh-trung-uong-dang-khoa-xiii-ve-tiep-tuc-day-manh-cong-nghiep-hoa-9018), ngày 8/5/2024.

[2]. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập 1, NXB Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội.

[3]. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 4, NXB Chính trị Quốc gia Sự thật, Hà Nội.

[4]. Quốc hội (2013), *Hiến pháp Nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.

[5]. Trung ương Hội SV Việt Nam (2023), *Văn kiện Đại hội đại biểu Hội SV Việt Nam lần thứ XI nhiệm kỳ 2023 - 2028*, Hà Nội.

[6]. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, tập I*, NXB CTQG Sự thật, Hà Nội.

[7]. *Lịch sử Niên Biên Đảng Cộng Sản Việt Nam - tập 2* (2008) NXB Chính trị quốc gia-Sự thật, tr 61. Hà Nội.

[8]. *Xây dựng lực lượng DQTV vững mạnh, rộng khắp*, Truy cập: <https://www.qdnd.vn/kuoc-thi-viet-quan-doi-anh-hung-quoc-phong-vung-manh/xay>